

Marianne van Kerkhoven

Wie niet getroffen wordt, kan niks maken

INTERVIEW MET PETER VAN KRAAIJ

Peter van Kraaij werkt allang in het theater: hij behoort tot de generatie van Ivo van Hove, Guy Cassiers, Lucas Vandervost...

Toch is zijn werk in een bredere kring niet zo bekend. Ook in de pers is er over zijn oeuvre – dat een aantal merkwaardige voorstellingen, theaterteksten, scenario's bevat – nauwelijks geschreven.

Van Kraaij is iemand die niet met zichzelf 'te koop loopt'. Dat zijn werk dààrom een eerder verzwegen bestaan moet leiden is, zeker in de huidige mediacontext, onterecht. Marianne van Kerkhoven maakt hier bewust misbruik van haar dubbele functie – dramaturge bij enkele van Van Kraaij's producties en redactielid van Etcetera – om het vertekende beeld wat bij te stellen, via het noteren van een aantal bedenkingen van Peter van Kraaij.

*'Ik leerde mijn grootste en misschien wel mijn enige gave:
mezelf te verplaatsen in anderen...'*
(TINA MODOTTI IN *BE IN'ME, SITTINGS, DEEL 1* VAN PETER VAN KRAAIJ)

*'Tournage avec les mêmes yeux et les mêmes oreilles
aujourd'hui qu'hier. Unité. Homogénéité.'*
(ROBERT BRESSON IN *NOTES SUR LE CINÉMATOGRAPHE*)

Dramaturgische voorbereiding

Soms denk ik dat mijn behoefte aan een uitgebreide dramaturgische voorbereiding, aan een haast filosofische onderbouwing van de voorstellingen vroeger vertrok vanuit een vorm van onzekerheid, vanuit een nood aan controle; alsof ik alle onverwachte dingen die in de besprekingen naar boven zouden komen wou voorzien en onmiddellijk wou kunnen beantwoorden. Vandaag ben ik eerder bezig met 'het klaarmaken van mijn intuïtie', mezelf 'stemmen' om zo open en precies mogelijk aan een repetitieproces te kunnen beginnen, om zuiver te kunnen reageren. Het aanleggen van een soort humuslaag. Ik denk dan steeds aan Robert Bresson die zei dat je elke dag met dezelfde gemoedsgesteldheid, in evenwicht met jezelf moet repeteren. Grote wisselingen van euforie tot algehele onzekerheid moet je uitschakelen. Je moet gedurende al die dagen op gelijke manier getroffen kunnen worden, zowel in de gesprekken als in het kijken. Wie niet getroffen wordt, wie niet kwetsbaar, open en rustig is, kan niks maken. In een gelijkmatige omgeving kan je de kwaliteit van wat bij je binnenkomt beter inschatten. Repeteren gaat net over 'momenten'. Ik wil daarom altijd als eerste in het repetitielokaal zijn, de ruimte voelen, wat muziek opzetten, mezelf in een soort evenwicht brengen om de dingen optimaal te laten binnenkomen. Ik kan de dingen alleen maar begrijpen van binnenuit; eigenlijk functioneer ik vanuit empathie. Je moet je kunnen verplaatsen in auteurs als Joyce, Koltès, Müller, Yourcenar... Dat zijn werelden op zich. Het volstaat niet te zeggen: ik neem een tekst van hen en doe daar mijn ding mee. Zinvol met die teksten omgaan wil zeggen: de volle rijkdom van hun universum in kaart brengen. Eigenlijk doe ik hetzelfde wat acteurs doen met een tekst: van binnenuit proberen grijpen wat er staat. Daarvoor moet ik maandenlang kunnen leven met die teksten, er een heleboel parallel materiaal bij betrekken.